

Aan Ministerie SZW
Van Syntrus Achmea - Jac Goetstouwers
Datum 8 april 2013
Onderwerp **Consultatiedocument Algemene Pensioen Instelling (28-2-2013)**

Postadres
 Postbus 3183
 3502 GD Utrecht

Bezoekadres
 Rijnzathe 10
 3454 PV De Meern

T (0) 6 – 1048 42 56
 F (0) 30 – 245 34 88
www.syntrusachmea.nl

Leeswijzer

In de onderstaande tekst wordt gesproken over API. Daarmee wordt bedoeld het pensioenfonds dat na invoering van het betreffende wetsvoorstel API-activiteiten mag uitvoeren. Allereerst geven wij een schets van de API zoals die er in onze visie uit zou moeten gaan zien. Dat betekent dat wij niet alleen opmerken wat wij in het consultatiedocument hebben aangetroffen, maar vooral ook wat we er in missen. Wij beseffen terdege dat deze schets van wat wij als ideaal zien nu nog ver weg is. Vervolgens stellen wij een aantal vragen naar aanleiding van de voorstellen in het consultatiedocument. De achtergrond van deze vragen lichten wij toe in een bijlage die als apart document is toegevoegd.

De ideale API volgens Syntrus Achmea.

In het consultatiedocument (§ 1) wordt gesproken over het API als species van het genus pensioenfonds. Het genus pensioenfonds kent nu 3 species: het ondernemingspensioenfonds, het bedrijfstakpensioenfonds en het beroepspensioenfonds. Afgaand op de titel van § 1 zou je denken dat het API een nieuw type pensioenfonds wordt. Maar dit zou in strijd zijn met wat er eerder is gesteld door de regering, want er zou juist geen API als zodanig komen volgens het kabinet. Als je het document in zijn geheel beschouwt, lijkt er ook wel degelijk iets anders bedoeld. Er lijkt bedoeld te worden dat er twee soorten API's komen: het opf-API en het bpf-API. De API is dan een subspecies van het species opf en het species bpf. Als onze interpretatie van het consolidatiedocument klopt, dan wordt hiermee al bij al het veld van pensioenuitvoerders ingewikkelder en minder overzichtelijk dan wanneer er een apart API-vehikel zou bijkomen. De API was oorspronkelijk bedoeld als internationaal vehikel. Die ambitie is merkwaardig genoeg nu bijgesteld: de API lijkt nu vooral voor de binnenlandse markt bedoeld en dan meer speciaal om de consolidatie te bevorderen. Maar als de regering consolidatie echt een stimulans wil geven is het beter met de introductie van de API meer pijlen op consolidatie te richten dan nu gebeurt in het consultatiedocument. De domeinafbakening in brede zin – tussen pensioenfondsen – moet dan echt worden losgelaten. Dan moet er één soort API komen met verdergaande mogelijkheden dan nu worden voorgesteld. De API moet dan daadwerkelijk species van het genus pensioenfonds worden. Zo'n API kan zowel bedrijfstakken als individuele ondernemingen of groepen ondernemingen bedienen. Deze API krijgt dan onder voorwaarden een keuzemogelijkheid voor ringfencing. In onze voorstelling zou dit voor de praktijk kunnen betekenen dat ondernemingspensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen kunnen kiezen voor omvorming naar een API. Een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds kan ook API worden, maar kan alleen als API fungeren buiten (een) verplicht gesteld domein(en). Dus concreet heeft dat voor zo'n bpf alleen betekenis als er ook nog andere regelingen worden uitgevoerd. Ringfencing is voor het verplicht gestelde domein verplicht, voor het niet verplichte domein naar keuze. Ook een werkgever met een verzekerd contract zou a la de PPI eenvoudig kunnen aansluiten bij zo'n API. In onze optiek blijft het domein van een verplichtstelling onaangetast, zoals in het consultatiedocument wordt voorgesteld. De API zoals deze in het consultatiedocument wordt geschetst staat nog ver af van onze ideale API. Het zou in onze ogen goed zijn om bij de inhoud en vormgeving van het wetsvoorstel (desnoods in stappen) toe te werken naar een situatie waarin deze ideale API wel werkelijkheid wordt.

Onze vragen naar aanleiding van de voorstellen in het consultatiedocument.

Vraag 1a:

Komen er twee soorten API' s? Te weten: het opf-API en het bpf-API?

Vraag 1b:

Zo ja, waarom? Anders gesteld: waarom wordt de domeinafbakening tussen opf en bpf niet losgelaten voor het API? Dit zou resulteren in één soort API. Hiermee krijgt consolidatie pas echt een kans, zeker als dit gecombineerd wordt met een keuzemogelijkheid voor ringfencing (zie vraag 9).

Vraag 2:

Heeft de introductie van een API, in welke vorm dan ook, gevolgen voor het beroepspensioenfonds?

Vraag 3:

Kan een multi-client API worden opgericht? Zo ja, hoe wordt dan omgegaan met de wettelijke plicht tot omschrijving van de werkingssfeer van het pensioenfonds?

Vraag 4:

Kan een PPI worden omgezet in een API? In het consultatiedocument wordt op deze mogelijkheid niet ingegaan. Juist voor deze omzetting is vermoedelijk veel belangstelling.

Vraag 5:

Wat gebeurt er met een bestaand multi-opf?

Vraag 6:

Wat kan een bpf-API straks wat een bpf nu niet kan?

Vraag 7:

Kan een bpf dat voor een gedeelte van zijn werkingssfeer verplicht is gesteld deels worden omgezet naar een bpf-API?

Vraag 8a:

Moeten bpf'n – en meer speciaal: verplichtgestelde bpf'n – de feitelijke domeinwijziging en de verwijzing naar een standpunt van 2007 als een verdere domeinbedreiging opvatten? Zo nee, wat is dan de betekenis van de verwijzing naar de brief van de minister van SZW van 29 mei 2007?

Vraag 8b:

Komt er een publiek debat over de verplichtstelling? Zo ja, wanneer en hoe wordt hierop gestuurd?

Vraag 9:

Waarom komt er niet een *keuzemogelijkheid* voor ringfencing bij de API? Bij een keuzemogelijkheid kan solidariteit naar behoefte worden vormgegeven.

Vraag 10:

Zou de API ook als vehikel kunnen dienen om een pensioenregeling voor ZZP'ers uit te voeren?

Vraag 11:

De productafbakening krijgt in het consultatiedocument niet expliciet aandacht. Wordt hieraan in het wetsvoorstel specifiek aandacht besteed? Zo ja, in welke wet(ten) wordt de productafbakening voor de API dan geregeld?

Vraag 12:

Toepassing van het FTK op de API-activiteiten dreigt erg complex te worden. Dit kan het succes van het API in de weg staan. Is vereenvoudiging mogelijk?

Vraag 13:

Aan de buitenlandse sponsorgarantie wordt uitgebreid aandacht besteed. Moet niet ook de Nederlandse sponsorgarantie de aandacht krijgen?

Vraag 14:

De API wordt vergunningsplichtig. Geldt deze vergunningsplicht altijd, ook als alleen Nederlandse pensioenregelingen worden uitgevoerd? Zo ja, waarom?

Vraag 15:

Wordt bij een API een gemengd bestuur wel of niet toegestaan?

Vraag 16:

Als de API verschillende pensioenregelingen uitvoert moeten jaarlijks een actuariel advies, een accountantsrapport en managementrapportages over het geheel en uitgesplitst over de delen worden opgesteld. Bij een paritair bestuur zal per afgescheiden pensioenvermogen een deelnemers- en pensioengerechtigdenraad (DPR) worden ingesteld. Bij een onafhankelijk bestuur zal per afgescheiden pensioenvermogen een belanghebbendenorgaan (BO) worden ingesteld. De vraag doet zich voor of deze organen straks op hun adviestaken zijn toegerust, want generieke en specifieke taken lopen hier door elkaar. Dit alles stelt zeer hoge eisen aan de organisatie van de diverse organen en aan de kwaliteit en inzet van het betreffende bestuur. Is een efficiënte besturing van een API en het effectief maken van medezeggenschap onder die buitengewoon complexe omstandigheden die binnen een API kunnen ontstaan wel realistisch?

Vraag 17:

De hoogte van een bestuurlijke boete wordt bepaald door het totale vermogen van de API. Hoe gaat dit als de boete eigenlijk alleen betrekking moet hebben op de uitvoering van een specifieke pensioenregeling (met een afgescheiden pensioenvermogen)?

Vraag 18:

De API kan een non-profit organisatie zijn, zoals een pensioenfonds nu vaak is, maar ook een for-profit organisatie in de vorm van een BV of NV. Met die laatste rechtsvorm worden commerciële – op het behalen van winst gerichte – pensioenfondsen mogelijk. Van dergelijke pensioenfondsen zou op den duur een druk uit kunnen gaan naar de non-profit pensioenfondsen. Zou die druk kunnen resulteren in regels die non-profit pensioenfondsen dwingen om ook naar winst te gaan streven?

**BIJLAGE – Achtergrond van de vragen naar aanleiding van het consultatiedocument
Algemene Pensioeninstelling.****Het pensioenfonds als API – vragen 1 t/m 5**

De voorstellen:

- Er komt geen API als zodanig. Het wordt mogelijk om een ondernemingspensioenfonds (opf) of een bedrijfstakpensioenfonds (bpf) op te richten dat alle API-activiteiten gaat verrichten. Of om een bestaand opf of (niet verplichtgesteld) bpf tot zo'n API om te vormen.
- Een opf-API voert voor een aantal ondernemingen of groepen ondernemingen pensioenregelingen uit of in het opf-API is een aantal voormalige afzonderlijke pensioenfondsen van de ondernemingen of groepen ondergebracht. Het multi-opf verdwijnt.
- Een verplichtgesteld bpf kan niet als API fungeren.
- Een API kan iedere rechtsvorm aannemen, net als een gewoon pensioenfonds.

Ons commentaar:

- In het consultatiedocument (§ 1) wordt gesproken over het API als species van het genus pensioenfonds. Het genus pensioenfonds kent nu 3 species: het ondernemingspensioenfonds, het bedrijfstakpensioenfonds en het beroepspensioenfonds. Afgaand op de titel van § 1 zou je denken dat het API een nieuw type pensioenfonds wordt. Maar impliciet lijkt toch iets anders bedoeld te worden.
- Er lijkt bedoeld te worden dat er twee soorten API's komen: het opf-API en het bpf-API. De API is dan een species van het genus opf en het genus bpf.
- Dit betekent dus(?) dat er straks gewone opf'n en bpf'n zijn en daarnaast opf-API's en bpf-API's. Wat de voorstellen voor een beroepspensioenfonds betekenen is onduidelijk. Al bij al wordt het veld van pensioenuitvoerders ingewikkelder en minder overzichtelijk dan wanneer er een apart API-vehikel zou bijkomen. Als de regering consolidatie echt een stimulans wil geven, van ondernemingspensioenfondsen maar ook van bedrijfstakpensioenfondsen, is het beter meer pijlen hierop te richten en over te gaan tot de introductie van één soort API, naast het opf en het bpf. Dit API moet dan zowel bedrijfstakken als individuele ondernemingen of groepen ondernemingen kunnen bedienen. Als een dergelijk pensioenfonds dan ook nog kan kiezen voor ringfencing waar dat nodig wordt geacht en voor het creëren van onderlinge solidariteit binnen één pensioenvermogen waar dat opportuun is, dan krijgt consolidatie echt een kans. Want dan kan de API een pensioenfonds zijn dat werkelijk het hele veld van collectieve pensioenen kan bedienen.
Uit een recente publicatie op de site van Pensioen Bestuur en Management blijkt het volgende: uit het tweede Nationaal Pensioen Onderzoek (NPO) onder insiders uit de pensioenbranche (pensioenfondsbestuurders, directies van bestuursbureaus, maar ook pensioenverzekeraars en pensioenconsultants) blijkt dat een ruime meerderheid (62%) het eens is met DNB-directeur Joanne Kellermann dat we toe moeten naar hooguit 100 pensioenfondsen. Men is het echter niet eens over het alternatief voor de fondsen die niet tot de overgebleven 100 behoren. 25% pleit voor een multi-opf/API, 21% voor een fusie, eveneens 21% denkt aan aansluiting bij een bpf. Daarnaast ziet 18% de PPI als beste alternatief en 15% schuift de pensioenverzekeraar naar voren. Het lijkt er op dat 85% van deze respondenten zich zou kunnen vinden in de oplossing van een API in door ons geschetste vorm. Want de API heeft alle elementen van de eerste vier oplossingen in zich.
- In de benaming is straks niet kenbaar of het gaat om een gewoon opf of bpf of dat het betreffende pensioenfonds API-bevoegdheden heeft.
- Er moet al meteen bij oprichting een keuze worden gemaakt tussen een opf-API of een bpf-API. Dat betekent dat in de statuten van het betreffende pensioenfonds een specifieke werkingssfeer moet worden opgenomen. Dat kan alleen als men al een bepaalde onderneming of bedrijfstak als "klant" voor ogen heeft, van wie dan moet vast staan dat die de uitvoering van de pensioenregeling bij het pensioenfonds onder brengt. Hier lijkt te zijn vergeten dat aldus niet een "leeg" pensioenfonds kan worden opgericht, waarna gezocht wordt naar klanten. Dit in tegenstelling tot een PPI. Of een API zoals oorspronkelijk was bedoeld. Daarmee wordt een multi-client API oprichten feitelijk onmogelijk.
- Wat er met een bestaand multi-opf gebeurt is onduidelijk.

- Met de API wordt het multi-opf doorontwikkeld. De API zal het multi-opf vervangen. Het multi-opf is feitelijk mislukt. Is onderzocht waardoor dit gekomen is? Diezelfde oorzaken die tot mislukken van het multi-opf hebben geleid kunnen ook leiden tot mislukken van de API voor de binnenlandse markt.
- Er wordt niet gesproken over het doorontwikkelen van het PPI naar een API. Opmerkelijk, want vermoedelijk is daar wel behoefte aan.

Domeinafbakening – vragen 6 t/m 10

De voorstellen:

Volgens de titel van § 3 wordt de domeinafbakening geschrapt.

Ons commentaar:

- De domeinafbakening in brede zin wordt niet geschrapt, maar enigszins gewijzigd. Met domeinafbakening in brede zin bedoelen we in de eerste plaats de domeinafbakening tussen verzekeraars en pensioenfondsen, maar daarnaast ook de domeinafbakening tussen pensioenfondsen onderling.
- Een onderneming kan bij een willekeurig opf-API dat niet specifiek aan die onderneming is verbonden (maar aan meer ondernemingen of groepen) de uitvoering van zijn pensioenregeling onderbrengen, mits die onderneming niet onder een verplichtstelling valt.
- Voor het opf geeft het opf-API verruiming van de mogelijkheden.
- Er is niet duidelijk gemaakt of er nog gevolgen zijn voor het beroepspensioenfonds. Omdat deze pensioenfondsen per definitie verplicht gestelde pensioenregelingen uitvoeren, nemen wij aan dat er geen gevolgen zijn, maar daarmee biedt de API ook geen mogelijkheden voor beroepspensioenfondsen.
- Verplichtgestelde domeinen blijven buiten het bereik van het API. En een verplichtgesteld bpf kan niet worden omgevormd tot een bpf-API. Niet duidelijk is wat een bpf dat *deels* verplicht is gesteld met deze API-voorstellen kan. Kan zo'n bpf daar deels toch wel gebruik van maken?
- Niet duidelijk is wat een bpf-API kan wat nu niet kan. Ten opzichte van de huidige mogelijkheden die een bpf heeft, voegt de verruiming volgens de huidige voorstellen feitelijk niets toe. Alles wat straks kan, kan een bpf nu ook. Zie ook ons commentaar hiervoor en ons pleidooi voor de introductie van één soort API in plaats van het opf-API en het bpf-API.
- Zo bezien levert de komst van een API, dat dus in de praktijk altijd een opf-API zal zijn, voor bpf'n alleen maar een aantasting van het domein op en geeft het geen enkel voordeel of extra mogelijkheid. Dit geeft te denken, want op den duur kan de verplichtstelling toch onder druk komen te staan als een sector met verplichtstelling te maken krijgt met een opf-API in de sector waar volledige keuzevrijheid bestaat. Samen met het in § 2 gestelde roept dit vragen op. In die paragraaf staat namelijk:
“In een brief van de minister SZW van 29 mei 2007 is bovendien aangegeven dat, als de API eenmaal van de grond is gekomen, bezien zal worden of er aanleiding is de vormgeving van de verplichtstelling te heroverwegen.” Met de idee dat, als de API eenmaal van de grond is gekomen, bezien zal worden of er aanleiding is de vormgeving van de verplichtstelling te heroverwegen, stelt het kabinet de verplichtstelling nu al ter discussie, zonder visie te geven op de verplichtstelling. Dit geeft ruimte voor een publiek debat zonder sturing over de verplichtstelling. Het kabinet kan beter een heldere visie op de verplichtstelling geven in plaats van een ongestuurd debat hierover uitlokken. Moeten bpf'n – en meer speciaal: verplichtgestelde bpf'n – de feitelijke domeinwijziging en de verwijzing naar een standpunt van 2007 als een verdere domeinbedreiging opvatten?
- Hoewel het consultatiedocument hiervoor geen concrete en directe invalshoeken biedt, kan de API mogelijk ook interessante perspectieven voor het zelfstandigendossier bieden. Net als bij de PPI mag de API alleen arbeidsgerelateerde pensioenregelingen uitvoeren. Mochten de fiscaliteit en de Pensioenwet aangepast worden, zodat ook zzp'ers pensioen in de tweede pijler mogen opbouwen, dan zou men zzp'ers bijvoorbeeld in een 'ring' kunnen laten toetreden tot een API, bijv. via een belangenorganisatie van zzp'ers.

Ringfencing– vragen 6 t/m 10

De voorstellen:

Ringfencing wordt verplicht voor de API.

Ons commentaar:

- Vertrekpunt is het bestaande multi-opf. Ringfencing lijkt dan logisch. Maar wat betekent de verplichte ringfencing voor een bpf-API? Betekent dit dat een bpf er toch een *mogelijkheid* bij krijgt, namelijk ringfencing? Of een plicht?
- De verplichte ringfencing is nu als uitgangspunt genomen voor de uitvoering van de buitenlandse regelingen. Daarop is een buitenlands “FTK” van toepassing en een buitenlands toezicht. Voor uitvoering van Nederlandse pensioenregelingen lijkt verplichte ringfencing een belemmerende factor als consolidatie een van de doelstellingen is van introductie van de API. Waarom dan niet ringfencing naar keuze voor de uitvoering van Nederlandse pensioenregelingen? Waarom deze ook niet ter keuze voor buitenlandse regelingen wanneer deze mogelijkheid reeds gekend is in het betreffende land?
- Ringfencing laat geen ruimte om financiële solidariteit (“een financieel geheel”) tussen regelingen te organiseren. Een vergroting van de solidariteitskring kan straks alleen worden bereikt door anderen eveneens onder het bereik van de betreffende pensioenregeling te brengen. De ruimte om de solidariteit naar behoefte op een gemakkelijke manier te organiseren blijft dus beperkt. Een keuzemogelijkheid voor ringfencing zou organisatie van de solidariteit naar behoefte vergemakkelijken.
- Binnen een API heeft ringfencing volgens het consultatiedocument tot doel om beleggings- en sterfteresultaten alleen gevolgen te doen hebben voor de afzonderlijke pensioenvermogens. Zou dat niet ook moeten gelden voor de gevolgen van een stijging of daling van de rente voor de pensioenverplichtingen? Dat heeft toch ook gevolgen voor de pensioenvermogens. Hier lijkt te zijn geschreven vanuit de situatie van een PPI.

Productafbakening – vraag 11

De voorstellen:

De productafbakening komt niet expliciet aan de orde in het consultatiedocument.

Ons commentaar:

- De productafbakening moet expliciete aandacht krijgen. Bij de beschouwing van de financiële eisen die aan de API worden gesteld in verband met de uitvoering van buitenlandse pensioenregelingen wordt gesproken over de “buitenlandse karakteristieken” van die regelingen. Daarmee wordt dan weliswaar vooral bedoeld op de risicotoedeling en -voorkeuren in verhouding tot de financiële eisen die daarmee gepaard gaan, maar het lijkt toch ook een gegeven dat hier een definitieverschil tussen de nationale regelgeving en de EU-regelgeving een rol zal spelen. Volgens de Pensioenwet is pensioen gebaseerd op een overeenkomst tussen een werkgever en een werknemer. De Pensioenwet benoemt de producten: ouderdomspensioen, arbeidsongeschiktheidspensioen en nabestaandenpensioen. Daarbij moeten de wezenlijke elementen “collectiviteit” en “solidariteit” tot uiting komen in deze pensioenproducten. Het ouderdomspensioen moet bovendien in beginsel levenslang zijn (PW, art. 15). Maar de EG-richtlijn 2003/41 kent veel ruimere begrippen: pensioen kan op een overeenkomst, maar ook op een trustakte of voorschriften zijn gebaseerd. En „pensioenuitkeringen” kunnen ondersteunende betalingen of diensten zijn in geval van ziekte, behoefte of overlijden. De uitkeringen kunnen bovendien levenslang, tijdelijk, maar ook een bedrag ineens zijn. De buitenlandse en de binnenlandse productafbakening lopen dus binnen één pensioenfonds straks door elkaar.
- Welke pensioenproducten een PPI kan uitvoeren is geregeld in de Wft. De productafbakening binnen de pensioenuitvoerders is dan ook niet meer exclusief in de Pensioenwet (en de Wet verplichte beroepspensioenregeling) te vinden. Het is aan te bevelen om de productomschrijving voor de API in de Pensioenwet te regelen om verdere versnippering van vindplaatsen tegen te gaan. Dit zou kunnen door verwijzing naar de EG-richtlijn voor de uitvoering van buitenlandse pensioenregelingen.

FTK – vraag 12

De voorstellen:

Bladnummer 6 van 9

Er komt een FTK-toepassing per te onderscheiden onderdeel.

Ons commentaar:

- Hoewel te begrijpen is dat verschillende pensioenregelingen separaat behandeld moeten worden en het niet wenselijk is om vermenging toe te staan van vermogens(bestanddelen) tussen de verschillende onderdelen van een API, maakt de gekozen benadering het geheel wel complex en minder transparant. Daarnaast zal het de communicatie niet vereenvoudigen. Dat de risicotoedeling en –voorkeuren de basis moeten zijn voor de kalibratie van de zekerheidsmaat en de discontovoet klinkt goed, maar is vermoedelijk heel moeilijk concreet te maken.
- Voor de API zal het FTK per pensioenregeling moeten worden toegepast. Dat leidt tot een vergelijkbare complexiteit als bij het multi-opf (wat wellicht een van de oorzaken is waarom het multi-opf is mislukt). Naar mate de API meer verschillende compartimenten met verschillende regelingen en pensioenvermogens heeft, zal de complexiteit groter worden. Rapportages moeten per regeling afzonderlijk, maar ook geconsolideerd worden opgesteld. Per pensioenregeling moet een premie-, beleggings- en toeslagbeleid worden gevoerd, een continuïteitsanalyse en ALM-studie worden gemaakt, technische voorzieningen worden vastgesteld en een eventueel herstelplan worden opgesteld. De ABTN beschrijft al deze aspecten voor de verschillende regelingen, maar geeft ook het beleid op API-niveau weer. Per regeling moeten een verklaring inzake de beleggingsbeginselen, een jaarrekening en verslagstaten worden opgesteld, alsmede voor het geheel een geconsolideerde jaarrekening (en wellicht ook afzonderlijke toelichtingen per deel in het bestuursverslag). Een en ander maakt een API (evenals een multi-opf) op het eerste gezicht weinig efficiënt.

Sponsorgarantie – vraag 13

De voorstellen:

In het document wordt uitgebreid ingegaan op sponsorgaranties bij buitenlandse regelingen.

Ons commentaar:

Sponsorgaranties komen ook bij Nederlandse regelingen voor. De omschreven behandeling van sponsorgaranties zou dus ook wijzigingen inhouden voor Nederlandse regelingen met sponsorgarantie, aangenomen dat die in dit opzicht hetzelfde behandeld worden als buitenlandse regelingen.

Vergunningsplicht – vraag 14

Voorstellen:

Voorstel is voor de API een vergunningsplicht voor te schrijven.

Ons commentaar:

- Voor de PPI is ook een vergunning vereist, maar die is grotendeels ingebed in de Wft. Een pensioenfonds met grensoverschrijdende activiteiten heeft daar een vergunning voor nodig. Een multi-opf heeft geen vergunning nodig. Waarom is dit onderscheid niet gehandhaafd? Is het met andere woorden niet afdoende dat alleen een API met grensoverschrijdende activiteiten vergunningsplichtig wordt? Een API die zich uitsluitend op de binnenlandse markt richt – in het verlengde van het multi-opf – zou dan geen vergunning nodig hebben.
- Een toetsing vooraf, zoals de beoordeling van een vergunningsaanvraag, ligt voor de hand bij de omvorming van een bestaand pensioenfonds in een API. In dit verband is van belang dat met ingang van 1 januari 2011 al een ex ante toetsing bestaat voor omzetting van een pensioenfonds in een andere rechtsvorm. In dat geval is een voorafgaande verklaring van DNB vereist (art. 108a PW). DNB geeft die verklaring alleen indien hij van oordeel is dat de belangen van de personen die betrokken zijn bij een pensioenregeling voldoende gewaarborgd zijn. De beoordeling daarvan komt overeen met de toetsing door DNB in geval van liquidatie. Daarbij kijkt DNB vooral naar relevante statutaire bepalingen, de overdracht van de verplichtingen, afwikkeling van de bezittingen en de schulden en de besteding van een eventueel resterend saldo. Dit alles komt neer op een toetsing van de evenwichtige belangenafweging. De beoordeling van een vergunningsaanvraag gaat verder dan deze toetsing. Het zou goed zijn toe te lichten hoe beide toetsingen zich tot

elkaar verhouden. De toetsing ex art. 108a PW zou voor omvorming van een pensioenfonds tot een API met een andere rechtsvorm kunnen vervallen.

Governance – vragen 15 t/m 18

De voorstellen:

- Het onderscheid in de governance van de API tussen zeggenschap in verband met de bedrijfsvoering van de instelling en zeggenschap in verband met de invulling van keuzes die mogelijk zijn binnen pensioenregelingen wordt verduidelijkt.
- In een specifieke situatie wordt op grond van bepaald beleggingsbeleid het pensioenvermogen verplicht ondergebracht bij een pensioenbewaarder.
- Een API krijgt voor het bestuursmodel dezelfde mogelijkheden die ook een pensioenfonds met een enkele solidariteitskring heeft. Een API zal dus (volgens het consultatiedocument) naar keuze een paritair bestuur of een onafhankelijk bestuur kunnen hebben.
- Bij een paritair bestuur zal per afgescheiden pensioenvermogen een deelnemers- en pensioengerechtigdenraad (DPR) worden ingesteld. Bij een onafhankelijk bestuur zal per afgescheiden pensioenvermogen een belanghebbendenorgaan (BO) worden ingesteld.

Ons commentaar:

- Een pensioenfonds met een enkele solidariteitskring kan ook een gemengd bestuur hebben. Wordt bij een API een gemengd bestuur wel of niet toegestaan? In de tekst onder *Raad van toezicht, medezeggenschap en statuten* wordt wel een one-tier-board genoemd en wordt ingegaan op een gemengd bestuur. Daarmee lijkt een gemengd bestuur te worden toegestaan. Kan dat worden bevestigd?
- Het bestuur van een API is verantwoordelijk voor de uitvoering van verschillende pensioenregelingen. Het daarop betrekking hebbende beleid wordt per regeling vastgesteld. Daarnaast wordt beleid vastgesteld voor de gehele API. Jaarlijks moeten een actuaireel advies, een accountantsrapport en managementrapportages over het geheel en uitgesplitst over de delen worden opgesteld. Er kunnen ook – geheel of gedeeltelijk – verzekerde opf'n opgaan in de API. Onderbrenging van pensioenvermogen bij een pensioenbewaarder zal de besturing van de API verder compliceren. Is een efficiënte besturing van een API onder die buitengewoon complexe omstandigheden wel realistisch?
- Besluiten over de bedrijfsvoering en keuzes in het kader van de pensioenregeling worden bij pensioenfondsen niet gescheiden. Kan een API dit onderscheid wel strikt maken in de praktijk?
- Gesteld wordt dat de *pensioenregeling* kan voorzien in (mede)zeggenschap. Wordt hier gedoeld op de pensioenovereenkomst?
- Bij een paritair bestuur zal per afgescheiden pensioenvermogen een DPR worden ingesteld. Hebben deze DPR's alleen verantwoordingstaken en geen adviestaken? De verantwoording over het beleid ten aanzien van de pensioenregeling kan worden afgelegd, zodat de DPR daarover een oordeel kan geven. De adviestaken liggen echter alle op het niveau van de bedrijfsvoering van de API (het beloningsbeleid, het intern toezicht, de profielschets voor leden van de raad van toezicht, de klachten- en geschillenprocedure en het communicatie- en voorlichtingsbeleid). Het is niet goed voorstelbaar dat de verschillende DPR's, die zijn ingesteld voor medezeggenschap voor de eigen pensioenregeling, daarover advies geven. Bovendien kan dit gemakkelijk leiden tot tegenstrijdige adviezen. De bevoegdheden van de DPR zouden volgens het consultatiedocument worden aangepast om een API te kunnen laten functioneren. Deze aanpassing wordt echter niet toegelicht. Betreft dat de hiervoor genoemde adviestaken?
- Moet in de DPR de onderneming door ten minste een deelnemer en een pensioengerechtigde worden vertegenwoordigd? Zo is dat bij het multi-opf voor de deelnemersraad, maar beter zou zijn in het midden te laten wie deze geledingen vertegenwoordigt. Is een medezeggenschap van een API onder die buitengewoon complexe omstandigheden wel effectief te maken?
- Bij een onafhankelijk bestuur zal per afgescheiden pensioenvermogen een BO worden ingesteld. De bevoegdheden van het BO worden aangepast, zoals het adviesrecht over

- het intern toezicht. Het BO kan logischerwijs geen adviesrechten hebben voor het beloningsbeleid, de profielschets voor leden van de raad van toezicht, de klachten- en geschillenprocedure en het communicatie- en voorlichtingsbeleid.
- Bij een gemengd bestuur wordt voorgesteld het omgekeerd gemengd bestuursmodel uit te sluiten voor toepassing in een API. Dit vanwege de noodzaak van een onafhankelijk intern toezicht. Deze keuze komt niet tegemoet aan de volgens het kabinet door de sector gewenste diversiteit en behoefte aan maatwerk, op grond waarvan het kabinet drie varianten voor het gemengd bestuur voorstelt, waaronder het omgekeerd gemengd bestuur. Bovendien wordt bij een pensioenfonds met een enkele solidariteitskring het omgekeerd gemengd bestuur wel toegestaan, terwijl ook daar de noodzaak aanwezig is dat het intern toezicht voldoende onafhankelijk is van de belangen van de geledingen. Om dat te waarborgen wordt een onafhankelijke voorzitter verplicht en wordt in het niet uitvoerende deel van het bestuur voldoende deskundigheid op bedrijfseconomische aspecten en risicobeheer vereist. Waarom zouden deze waarborgen bij een API niet afdoende zijn om de onafhankelijkheid van het intern toezicht te waarborgen?
 - De draagkracht bij het opleggen van een bestuurlijke boete wordt bepaald door het totale vermogen van de API. Ook als het besluit betrekking heeft op een afgescheiden pensioenvermogen. Door het samengaan kunnen dus hogere boetes worden opgelegd. Kan de boete worden gerelateerd aan het pensioenvermogen van de specifieke regeling als de overtreding daar betrekking op heeft?